

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Knud Lind (FP):

Lørdag den 12. maj 1990 kunne man læse en leder i Jyllands-Posten, der talte om Rekord-Danmark, og en af de ting, som Danmark har sat rekord i, det er i flygtningetilstrømningen. 1.699 søgte asyl i årets første 4 måneder, 50 pct. flere end i perioden året før, og en pukkel på 3.000 venter på behandling af deres asylansøgning. Og sådan kunne man blive ved med at仁se op.

Og så skriver man i denne leder: »Tænker man lidt længere frem, så vil der om føje tid blive sat en ny rekord, nemlig når asylansøgerne går ind i processen om familiesammenføring. Sidste år blev der givet 7.976 sammenføringsstilladelser, inden for det sidste par år blev det til i alt 18.481.« Det er jo altså tal, som efterhånden er til at tage at føle på.

Det, som Fremskridtspartiet ønsker med dette forslag, er, at Folketinget for en gangs skyld spørger befolkningen, om den er i overensstemmelse med det flertal, der findes her inde i Folketinget.

Vi er godt klar over, at når et flertal herinde – det samme flertal, som ønsker, at § 9 vedrørende familiesammenføring stadig væk bliver i sin nuværende form – ikke ønsker denne afstemning, så er det jo reelt, fordi man har den Fingerspitzengefühl, at man godt ved, hvad resultatet af en folkeafstemning vil blive. Det vil nemlig blive, at man ønsker en opstramning af udlændingeloven, og da et flertal herinde har en helt anden holdning end flertallet i befolkningen, ja, så ønsker man ikke at se det modsatte på tryk. Det er de realiteter, vi står over for.

Det er beklageligt, hvis man ikke ønsker at høre folkets røst, når man har muligheden. Men som sagt: Vi håber på en så stor tilslutning til det her forslag som muligt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslaget

forkastedes, idet 13 (FP og – ved en fejltagelse – 1(S)) stemte for, 99 (S, KF, SF, V, RV, CD og KRF) imod.

Den næste sag på dagsordenen var:

14) Anden behandling af lovforslag nr. 147:

Forslag til lov om krigsmateriel m.v.

Af justitsministeren (Engell).

(Fremsat 17/1 90. Første behandling 21/3 90. Betænkning 10/5 90).

Der var stillet 11 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Pia Gjellerup (S):

Da Socialdemokratiets ordfører, hr. Ole Espersen, ikke kan være til stede i dag, skal jeg redegøre for Socialdemokratiets stilling til de ændringsforslag, der er stillet af SF, som vi ikke har taget stilling til under udvalgsbehandlingen.

Det er forslag, der handler om at begrænse eller fjerne muligheden i forslaget for at have fremmed kapital involveret i våbenproduktion i Danmark. Vi har i Socialdemokratiet nøje overvejet de argumenter, der kan anføres for og imod, at der er fremmed kapital i dansk våbenproduktion, og er kommet til det resultat, at i en tid, hvor vi øger samarbejdet, er der en fornuftig begrundelse for i alle produktioner at kunne have et samarbejde mellem dansk og udenlandsk kapital. Og i den sammenhæng lægger vi vægt på, at forslaget indeholder en meget nøje og præcis afgrænsning af, hvor stor en andel der må være fremmed kapital.

Derudover er det jo sådan, at i hvert fald Europa udvikler sig så fornuftigt, at vi kan håbe, at markedet for våben vil være for nedadgående, og derved kunne man også forestille sig, at der vil blive en mindre interesse i at investere i fremmede landes våbenproduktion.

Derfor skal jeg på Socialdemokratiets vegne meddele, at vi stemmer imod de af SF stillede ændringsforslag.

Endelig skal jeg komme med en enkelt kommentar til det af regeringspartierne anførte i

[Pia Gjellerup]

udvalgsbetænkningen, der desværre går på, at når man i forslaget i øvrigt regulerer produktion og handel med våben, så vil man ikke stemme for det af Socialdemokratiet og SF stillede ændringsforslag om at regulere transporten af våben, sådan at det sorte mærke, som dansk skibsfart mere eller mindre begrundet har fået på sig i forhold til at deltage i våbentransport, der ikke har været godkendt, kan blive vasket af.

Det er vi meget skuffede over fra Socialdemokratiets side, og vi er særdeles skuffede over, at også Det Radikale Venstre deltager i en afvisning af forslaget med henvisning til økonomiske muligheder, sjakren på markedet, muligheden for vores flåde til at handle med lidt mere, fragte lidt mere, ved at afskrive sig muligheden for at have styr på transport af våben. Det synes vi er trist, men vi vender tilbage til det emne igen og igen, indtil vi også har dette område under styr i dansk lovgivning.

Helge Adam Møller (KF):

Jeg vil godt begrunde, hvorfor Det Konservative Folkeparti ikke kan støtte Socialdemokratiets ændringsforslag.

For det første er det sådan, at et ensidigt, isoleret dansk initiativ til at lovregulere på dette område ikke vil få nogen betydning, idet der jo konstant på verdensmarkedet er en kapacitet til transport, der er langt, langt større end behovet. Lad mig her minde om, at den danske skibstonnage udgør knap 1 pct. af den samlede skibstonnage i verden.

For det andet er vi sikre på, at gennemførelsen af et sådant forslag vil give nogle uheldige afledede virkninger for den danske handelsflåde, som efter vores mening vil miste et antal ordrer, som intet har med våbentransport at gøre.

For det tredje finder vi, at et forbud mod våbentransporter mellem de såkaldte tredjelande, som beskrevet i forslaget, i realiteten ikke vil kunne håndhæves fra dansk side, da vi ikke har nogen muligheder for at foretage de nødvendige kontrolforanstaltninger, og at gennemføre love eller bestemmelser, som man ikke kan kontrollere, er ikke klogt.

Konkluderende kan jeg derfor sige, at det er vores opfattelse, at et forbud mod våbentransporter, som det socialdemokratiske ændringsforslag lægger op til, vil medføre de ulemper, jeg lige har nævnt, og det vil det gøre, uden at

det påvirker den internationale våbentransport, og uden at det yder nogen bistand til kampen mod de mafiaer, som man har nævnt, eller narkokartellerne.

Man vil altså få nogle ulemper og ingen fordele, og derfor kan vi ikke støtte det forslag.

(Kort bemærkning).

Pia Gjellerup (S):

Ja, det kan jo blive stående som en påstand, at man vil miste andre, mere fredelige transportere, hvis man ikke også vil være i stand til at medføre våben. Det er en påstand. Lige så vel kunne den modsatte påstand være den rigtige, nemlig at det, hvis man om en flåde ved, at den er forbudt at sejle med våben, vil tiltrække fredelige transportere. Det synes jeg man kan have med i sin argumentation.

Derudover vil jeg gerne spørge hr. Helge Adam Møller, om argumentet om det ensidige initiativ skal forstås på den måde, at man fra konservativ side – og det kan så også være et spørgsmål til regeringen – om man fra regeringens side vil medvirke til, at det initiativ, som nu er taget af Socialdemokratiet og SF i det danske Folketing, bliver udbredt til også at omfatte andre lande, hvorefter det altså ikke vil være et ensidigt dansk forbud, vi lægger op til.

Jeg skal spørge, om hr. Helge Adam Møller, Det Konservative Folkeparti og regeringen vil medvirke til, at våbentransporter bliver reguleret, hvis vi også kan få det reguleret i andre lande, om man vil medvirke til, at det bliver givet som inspiration til andre lande.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Til det sidste spørgsmål, om vi vil medvirke til, at det bliver reguleret på international basis, kan jeg svare ja, det har vi faktisk givet udtryk for ved handlingerne i 1988 og i 1989 og også tidligere. Vi vil godt være med, hvis det er noget, der kan vedtages af en bred kreds, således at det gælder alle, og således at dansk skibsfart ikke bliver stillet dårligere end andre landes.

Den socialdemokratiske ordfører sagde, at det var en påstand, jeg kom med, at dansk skibsfart ville miste transportere. Ja, det er en påstand, det indrømmer jeg, jeg kan jo ikke bevise det, når loven ikke er indført, men jeg kan da nævne, at Dansk Rederiforening, Danske

[Helge Adam Møller]

Skibsførere, Dansk Telegrafistforening og Dansk Metal er enige i min påstand, for nu bare at nævne fire af de syv organisationer, jeg kan huske på stående fod. Alle har samstemmende skrevet, at de mener, det vil blive konsekvensen, så der er altså andre, der mener, at denne påstand er rigtig. Men bevise den kan jeg selvfølgelig ikke, det er der ingen der kan.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi går tilbage til ordførerrækken.

Ebba Strange (SF):

For at starte med den seneste disput mellem hr. Helge Adam Møller og fru Pia Gjellerup vil jeg sige, at det ville vel egentlig være et godt signal, hvis Danmark sagde: Vi vil ikke være med til det her, vi anser det for at være umoralsk at sejle våben til de steder i verden, hvor der er krig og uroligheder.

Jeg synes, det er lidt sølle, sådan en handelsmentalitet, at sige, at det vil vi ikke, fordi de andre lande ikke vil. Jeg kunne ikke lade være at tænke på, da jeg hørte debatten, at Danmark var et af de første lande, der gik ind for en boykot mod apartheidstyret i Sydafrika, og det fik afsmittende virkninger.

En gang imellem, når det handler om noget så moralsk som det at sejle våben rundt i verden, må nogen gå i spidsen, og så kan det være, at det får afsmittende virkninger på andre lande. Det kunne man da i det mindste håbe på og arbejde for i de internationale organisationer, hvor Danmark også har sæde, så jeg beklager også, at vi endnu en gang skal se et sådant forslag stemt ned, og at vi denne gang oven i købet skal se det ske med De Radikales stemmer.

Med hensyn til de ændringsforslag, SF i øvrigt har stillet, og som fru Pia Gjellerup afviste, vil jeg sige, at vi synes altså, det er lidt ejendommeligt, at Danmark netop i en situation, hvor vi er enige om, at det, der præger verden, og det, som vi gerne vil være med til at præge verden med, er mindre våbenproduktion, mere nedrustning, mere afspænding, siger: Nu skal vi have effektiviseret vores våbenproduktion med adgang for fremmed kapital, for at vi kan være med i kapløbet om at producere våben.

Det er vi modstandere af i SF, og derfor har vi stillet de ændringsforslag, vi har. Jeg beklager, at Socialdemokraterne ikke kan støtte dem, og jeg beklager, hvis heller ikke andre støtter dem. Det håber jeg der er nogen der vil.

Knud Lind (FP):

Fru Ebba Strange beklagede, at der netop i denne tid kommer sådan et lovforslag, og så var forbudet mod våbentransporter ikke med. Omvendt så kunne man jo sige, at i fredstid er konkurrencen større for så vidt angår våbentransporter, så derfor kan man også sige det med modsat fortegn.

Fremskridtspartiet har den holdning, at vi mener, de danske skibe må sejle med alt det krudt og kugler, de vil, for ellers ved vi med 100 pct. sikkerhed, at der er andre, der gør det.

Vi har stillet et ændringsforslag her, og vi er glade for, at det er tiltrådt både af regeringspartierne, CD og Kristeligt Folkeparti. Det er ikke det store forslag, men vi kan så dokumentere, at vi har fået en vis indflydelse på folketingsarbejdet, idet ordet »prokurister« udgår, og i stedet indsættes »de tegningsberettigede medarbejdere«. Så har vi da den dokumentation.

Værre bliver det, når vi når ned til § 16, for vi har stillet ændringsforslag om, at både § 16 og § 17 skal udgå. Det drejer sig reelt om, at en person, som af en eller anden grund ikke har lyst til at arbejde i et firma, hvor de ved en tilfældighed har nogle produkter, som kunne bruges i krigsindustrien, kan nægte at tage arbejde i virksomheden, uden at det betragtes som arbejdsvægring. Fremskridtspartiet finder det urimeligt og helt uoverskueligt, at en arbejdsky person kan misbruge reglerne i loven om krigsmateriel til at nægte at påtage sig tilbudt arbejde og kan anses for at have angivet fyldestgørende grund til at undlade at overtage et sådant arbejde eller kan ophøre med at arbejde på en virksomhed, blot fordi pågældende mener, at virksomheden er begyndt at konstruere nogle komponenter – jeg siger her komponenter, for det er det, man bl.a. bruger – der vil kunne anvendes som krigsmateriel.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at justitsministeren i sine bemærkninger til § 1, stk. 1, i lovforslaget skriver:

»Krigsmaterielbegrebet omfatter alle fysiske ting bortset fra levnedsmidler, men ikke know-how og lignende immaterielle produkter«.

Og når man ved det, så er det jo ikke småting, man kan nægte at arbejde på. Det er ikke sådan, så man må sige, at her er der tale om kanoner eller noget andet, nej, det er hele spektret, der gælder her. Jeg synes, det er fantastisk, at De Konservative og Venstre kan være med til at

[Knud Lind]

indføje en sådan paragraf i denne lov om denne krigsvægring.

Men vi må igen sige, at årsagen til det jo reelt ligger i, at det skib, der hedder regeringen, for lang tid siden har skiftet rorgænger. Rorgænger, den store rorgænger, er for længst gået fra borde, og nu står der en anden, som kalder sig radikal, og styrer skibet. Det er klart, der bliver siksakkurs, og her har vi altså en af de sager, hvor man er helt, helt ovre i venstre side af salen. Selv om man fører det konservative banner og flag fra topmasten, så er det jo noget helt andet, der tales om her.

Det er fantastisk, at Det Konservative Folkeparti går med til sådan én. Når man ved, at krigsmaterielbegrebet omfatter alle fysiske ting bortset fra levnedsmidler og knowhow og lignende immaterielle produkter, så kan en arbejdssky person sige: Jeg vil ikke arbejde her, fordi det er komponenter til krigsmateriel, og så kan vedkommende få understøttelse.

Hvad værre er: De Konservative er endog gået med til, at man siger i den næste paragraf – den har vi også været nødsaget til at lade udgå – at en arbejdsskys helt urimelige arbejdsvægring så skal indhylls i et tågeslør af tavshedspligt, der betyder, at Arbejdsformidlingen ikke kan oplyse grunden til den helt urimelige arbejdsnedlæggelse. Det kører endda efter straffelovens regler i § 152 om tavshedspligt. Det vil sige, at først kommer der en helt urimelig påstand om, at vedkommende ikke vil arbejde der, fordi de måske er begyndt at lave indlæg til gummisko eller sådan noget, og dernæst er der ingen andre, der får noget som helst at vide om det, for den konservative justitsminister har sørget for, at der er tavshedspligt om det her, så ingen som helst aner noget som helst om det.

Det vil sige, at der er frit slag for alle de arbejdssky personer, de skal kun læse det stykke, der lyder: »Krigsmaterielbegrebet omfatter alle fysiske ting, bortset fra levnedsmidler« – de skal altså ikke søge ind i levnedsmiddelbranchen og i knowhow-branchen eller lignende immaterielle produktioner – og så kan de i øvrigt gå hjem med det samme og få understøttelse, uden at nogen aner en pind om det, for der er tavshedspligt om det her.

Det er, hvad den konservative justitsminister har gennemtrumfet her – formentlig sammen med Socialdemokratiet – og det stiller vi selvfølgelig et ændringsforslag til. Jeg ved godt, at

dette nok ikke er justitsministerens store kærlighed, men der er kommet en anden rorgænger, som skal søges ovre i De Radikale, og det er den rorgænger, der har sagt: Sådan skal det være, og så gør justitsministeren sådan.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Som det fremgår af betænkningen, støtter Kristeligt Folkeparti forslaget, og jeg skal herudover meddele, at vi støtter ændringsforslag nr 1.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1 om indsættelse af en ny paragraf efter § 2

forkastedes, idet 48 stemte for, 57 imod.

§§ 3 og 4 og ændringsforslag nr. 2

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3

forkastedes, idet 16 stemte for, 89 imod.

§ 5 med den foretagne ændring

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 4–6

forkastedes uden afstemning.

§§ 6–13

vedtoges uden afstemning.

§ 14

vedtoges med 92 stemmer mod 16.

Ændringsforslag nr. 7 om, at § 14 udgår, var dermed forkastet.

Ændringsforslag nr. 8

forkastedes uden afstemning.

§ 15

vedtoges uden afstemning.

§ 16

vedtoges med 96 stemmer mod 12.

Ændringsforslag nr. 9 om, at § 16 udgår, var dermed forkastet.

§ 17

vedtoges med 95 stemmer mod 12.

Ændringsforslag nr. 10 om, at § 17 udgår, var dermed forkastet.

§ 18, ændringsforslag nr. 11, § 19, således ændret, og § 20

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

15) Anden behandling af lovforslag nr. L 78:

Forslag til lov om kreditaftaler.

Af justitsministeren (Engell).

(Fremsat 22/11 89. Første behandling 28/11 89. Betænkning 10/5 90).

Der var stillet 40 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Lissa Mathiasen (S):

Det er med dyb beklagelse, at jeg i dag på Socialdemokratiets vegne skal tage ordet ved den anden behandling. Man kommer uvilkårligt til at tænke på John Mogensens gamle sang:

»Der er noget galt i Danmark«, ikke mindst når vi taler om dette lovforslag og de stillede ændringsforslag, for der er tilsyneladende noget grundlæggende galt i Danmark, når en justitsminister kan fremsætte et lovforslag, der først bliver sendt ud til høring samtidig med fremsættelsen, og hvor tilbagemeldingerne fra dem, man har hørt, lyder som i det gamle eventyr af H. C. Andersen om Klodshans: »Duer ikke, væk!«.

Der er kommet en sønderlemmende kritik fra stort set samtlige høringsberettigede, der har svaret. I hvert fald er der noget galt, når samme justitsminister ikke lytter, men blot stiller nogle ændringsforslag, ikke lytter efter denne sønderlemmende kritik, ikke vil give tiden til at få disse ændringsforslag efterprøvet.

Det er prisværdigt, at man stiller ændringsforslagene, men Socialdemokratiet havde ønsket, i og med at ændringsforslagene udgør en så afgørende stor del af denne sag, at disse ændringsforslag helt naturligt også skulle have været underkastet samme høringsprocedure som selve lovforslaget.

Det er ikke hvem som helst, der råder justitsministeren til at trække lovforslaget tilbage og begynde forfra, det er faktisk hele den samlede dommerstand. Den må vel siges at have nogen forstand på, hvordan det juridiske grundlag burde se ud, og derfor forstår vi ikke, hvorfor vi i dag skal have denne anden behandling.

Hertil kommer så, at vi i Retsudvalget har sagt til ministeren: Lad os prøve at få en høring om ændringsforslagene, så vi kan få oplyst, om de virkelig imødekommer den kritik, der er rejst. Men nej, man ønskede ikke en høring, lovforslaget skulle køres igennem, uanset hvor mange kvalificerede protester der lå. Den holdning, vi har mødt hos ministeren, er komplet uforståelig for Socialdemokratiet.

Vi kan ikke medvirke til gennemførelsen af dette lovforslag og de ændringer, der er foreslået, der som nævnt er kritiseret sønder og sammen af dommerstanden og af mange flere, herunder Advokatrådet, Den danske Bankforening, Danmarks Sparekasseforening, og sådan kunne jeg fortsætte, men alene dommernes totale kritik af det lovtekniske grundlag burde vel være tilstrækkeligt til, at man var parat til at gøre arbejdet forfra og gøre det ordentligt.

Derfor er vores melding meget klar i dag. Vi er ikke politisk uenige – og jeg understreger – vi